

Lokaal bestuur en de Wet veiligheidsregio's

De 8 meest gestelde vragen

Al langer wordt algemeen erkend dat de bestrijding van rampen en crisis niet binnen de eigen gemeentelijke organisatie kan worden georganiseerd. De praktijk van regionalisering van de rampenbestrijding, die de afgelopen decennia is ingezet, is met de inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) formeel vastgelegd. In deze nieuwe wet is onder meer de bestuurlijke inbedding vastgelegd met daarbij de taken van het bestuur van de veiligheidsregio. Het uitgangspunt van de wet is de vorming van een hoogwaardige organisatie van de brandweezorg en geneeskundige hulpverlening bij rampen en crises onder één regionaal bestuur. Door de regionaal gecoördineerde aanpak zijn hulpverleningsdiensten beter en gemakkelijker aan te sturen. Naast de Wvr zijn vorig jaar het Besluit veiligheidsregio's en het Besluit personeel veiligheidsregio's van kracht geworden. Deze besluiten stellen onder andere eisen aan materieel en functionarissen.

Deze kennispublicatie beoogt lokaal bestuurders en andere geïnteresseerden overzicht en inzicht te geven in de huidige verdeling van taken en verantwoordelijkheden op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Vragen die onder meer worden beantwoord zijn: wie is bestuurlijk verantwoordelijk tijdens de rampenbestrijding en hoe wordt na een ramp bestuurlijke verantwoording afgelegd?

1 Wat is een veiligheidsregio?

De voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing is primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De voorbereiding en de uitvoering daarvan worden echter op regionaal niveau door de veiligheidsregio georganiseerd. De veiligheidsregio is een openbaar lichaam op basis van een (verplichte) gemeenschappelijke regeling tussen alle colleges van burgemeester en wethouders die tot één veiligheidsregio behoren. Gemeenten kunnen dan ook worden beschouwd als de opdrachtgevers van de veiligheidsregio. De uitvoeringsorganisatie van de veiligheidsregio bestaat uit vertegenwoordigers van brandweer, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR), gemeenten en politie. In iedere regio bevindt zich een uitvoeringsorganisatie. Hiervoor worden vaak benamingen gebruikt als veiligheidsbureau of regionaal bureau. Nederland bestaat uit 25 veiligheidsregio's.

2 Hoe ziet het bestuur van de veiligheidsregio eruit?

Het bestuur van de veiligheidsregio (ook veiligheidsbestuur genoemd) bestaat uit alle burgemeesters uit de regio. Burgemeesters kunnen zich in het bestuur niet laten vervangen door een wethouder. De Wvr bepaalt dat de

korpsbeheerder van de regionale politie tevens voorzitter is van het bestuur van de veiligheidsregio. Het bestuur wijst uit zijn midden een vervanger van de voorzitter aan. Het veiligheidsbestuur stemt met meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

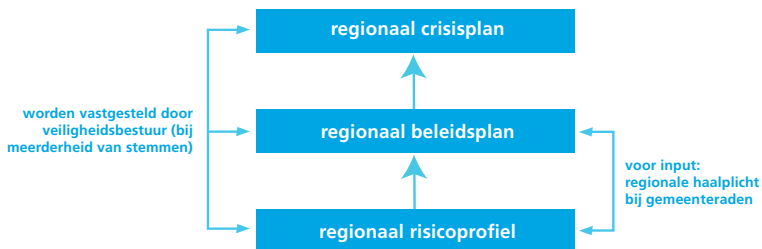
Figuur 1

3 Wat is het regionaal beleidsplan?

Het veiligheidsbestuur is verplicht om iedere vier jaar een beleidsplan vast te stellen waarin het beleid is verankerd ten aanzien van de taken van de veiligheidsregio. Artikel 14 van de Wvr geeft precies aan wat er minimaal in het beleidsplan moet zijn opgenomen. Het beleidsplan is mede gebaseerd op het door het veiligheidsbestuur vastgestelde risicoprofiel (zie vraag 4).

4 Hoe komt het regionaal risicoprofiel tot stand?

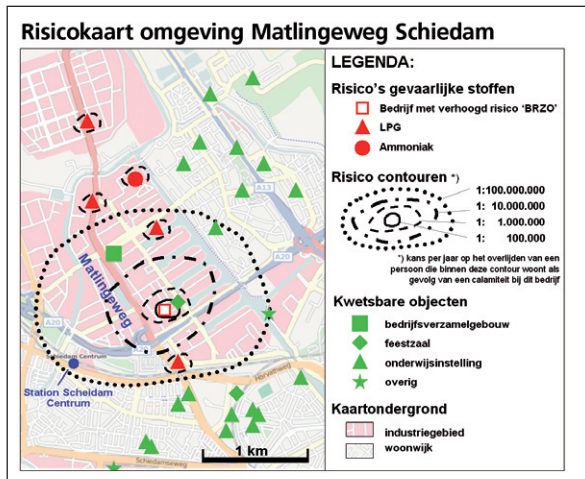
Het regionaal risicoprofiel is mede de basis voor het regionaal beleidsplan. Het profiel geeft onder andere een overzicht van de risicovolle situaties in de regio die tot een groot incident, een ramp of een crisis kunnen leiden. Het veiligheidsbestuur “stelt het risicoprofiel vast na overleg met de raden van de deelnemende gemeenten”. Het veiligheidsbestuur verzoekt de raden “tevens hun wensen kenbaar te maken omtrent het in het beleidsplan op te nemen beleid” (beide citaten: art. 15, lid 3 Wvr). In dit verband wordt ook wel gesproken over de ‘haalplicht’ van het veiligheidsbestuur. Het bestuur van de veiligheidsregio heeft de plicht om minimaal eens in de vier jaar input voor het regionaal risicoprofiel en het regionaal beleidsplan op te halen bij de gemeenteraden.

Figuur 2

5 Wat is het regionaal crisisplan?

Door de invoering van de Wet veiligheidsregio's zijn gemeentelijke rampenplannen komen te vervallen. In plaats daarvan is het regionaal crisisplan gekomen dat ten minste eenmaal in de vier jaar door het veiligheidsbestuur wordt vastgesteld. In het regionaal crisisplan worden in ieder geval de organisatie, de verantwoordelijkheden en de taken in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing beschreven. Het crisisplan behoort te zijn afgestemd met de vastgestelde crisisplannen van aangrenzende veiligheidsregio's en van aangrenzende landen.

Figuur 3

6 Wie is bestuurlijk verantwoordelijk tijdens de rampenbestrijding?

Voor de beantwoording van deze vraag dient een onderscheid te worden gemaakt tussen een gemeentelijk incident enerzijds en een bovengemeentelijk incident anderzijds.

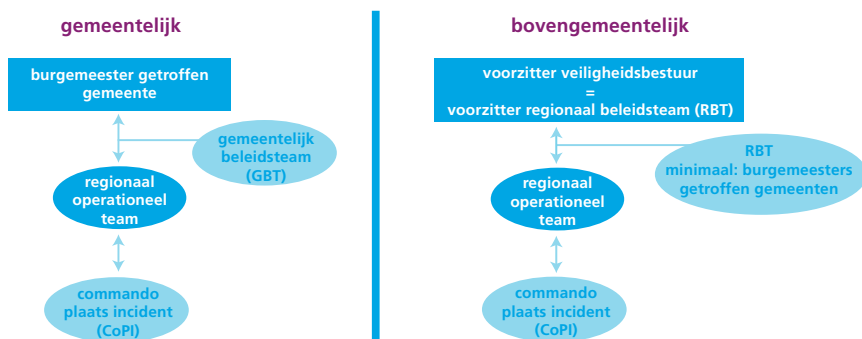
Gemeentelijk incident

In geval van een ramp of crisis die wat bron- en effectgebied betreft beperkt blijft tot de grenzen van één gemeente is de burgemeester van die gemeente verantwoordelijk voor de inzet van alle hulpdiensten. De wet zegt letterlijk dat de burgemeester het "opperbevel heeft" over diegenen "die aan de bestrijding van de ramp deelnemen". De burgemeester is de 'eenhoofdige leider' die zich door zijn gemeentelijk beleidsteam (GBT) laat adviseren. De burgemeester geeft zijn opdrachten aan de leider van het regionaal operationeel team (ROT). Het

GBT bestaat doorgaans uit de hoogst operationeel/ambtelijk leidinggevenden van minimaal brandweer, GHOR, politie en gemeente. Het uitgangspunt is dat het GBT zich buigt over de strategische c.q. bestuurlijke knelpunten.

Bovengemeentelijk incident

De voorzitter van het veiligheidsbestuur bepaalt wanneer een incident bovengemeentelijk is (geworden). In dat geval roept de voorzitter het regionaal beleidsteam (RBT) bij elkaar. De Wvr wijst de voorzitter van het veiligheidsbestuur aan als voorzitter van het RBT (zie figuur 1). Wettelijk is bepaald dat het RBT in ieder geval bestaat uit de burgemeesters van de (overige) getroffen gemeenten. Alle ‘rampen- en crisisbevoegdheden’ van de burgemeester(s) van de (overige) getroffen gemeenten in de regio gaan onverkort over naar de voorzitter van het RBT. De eenhoofdige leiding c.q. het gezag ligt dan bij de voorzitter van het RBT. De leider van het operationeel team ontvangt enkel en alleen zijn opdrachten van de voorzitter van het RBT. Deze is de enige die bevoegd is om besluiten te nemen over het te voeren beleid ten aanzien van de bestrijding van de ramp of crisis. Tenzij de vereiste spoed zich daartegen verzet, neemt de voorzitter van het RBT geen besluiten nadat hij de leden van het RBT daarover heeft geraadpleegd (art. 39, lid 4 Wvr).

Figuur 4

7 Wat is de relatie tussen de voorzitter van het RBT en de leden van het RBT?

De wet is duidelijk: in geval van een bovengemeentelijke ramp of crisis heeft de voorzitter van het RBT het laatste woord. Het is de opdracht van de voorzitter van het RBT om in zijn besluitvorming de belangen van de gehele regio te behartigen. Deze regionale belangen kunnen conflicteren met de belangen van een individuele gemeente. Zo kan een situatie ontstaan dat de voorzitter van

het RBT, ondanks de hevige protesten van de burgemeester van een getroffen gemeente, een besluit neemt dat voor die individuele gemeente (inderdaad) negatieve gevolgen heeft. In zo'n situatie kan deze 'getroffen burgemeester', indien hij inderdaad van mening is dat het voorgenomen besluit (van de voorzitter van het RBT) het belang van zijn gemeente onevenredig schaadt, daartegen in het RBT schriftelijk bezwaar aantekenen (art. 39, lid 4 Wvr). Dit laatste is van essentieel belang voor de bestuurlijke verantwoording achteraf (zie vraag 8).

8 Hoe wordt na een ramp of crisis verantwoording afgelegd in de gemeenteraad?

Zoals bij vraag 6 wordt ook hier onderscheid gemaakt tussen een gemeentelijk en een bovengemeentelijk incident.

Gemeentelijk incident

In geval van een gemeentelijk incident legt de burgemeester na afloop van het incident verantwoording af aan zijn eigen gemeenteraad. Dit kan gebeuren op initiatief van de burgemeester zelf of op verzoek van de gemeenteraad.

Bovengemeentelijk incident

De Wvr geeft duidelijk aan hoe de voorzitter van het RBT/veiligheidsbestuur na afloop van een ramp of crisis verantwoording aflegt aan de raden van de getroffen gemeenten.

De voorzitter van het RBT/veiligheidsbestuur brengt na afloop van een bovengemeentelijke ramp of crisis in overeenstemming met de burgemeesters die lid waren van het RBT schriftelijk verslag uit aan de raden van de getroffen gemeenten. Daarin vermeldt hij of de burgemeester(s) gebruik hebben gemaakt van de bevoegdheid schriftelijk bezwaar te maken. Naar aanleiding daarvan kunnen de raden schriftelijke vragen stellen aan de voorzitter van het RBT/veiligheidsbestuur. Deze vragen worden dan weer in overeenstemming met de burgemeesters die lid waren van het RBT beantwoord. Indien een gemeenteraad mondelinge inlichtingen wil over de besluiten van de voorzitter van het RBT/veiligheidsbestuur, zal deze die komen verstrekken in de betreffende gemeenteraad, aldus de Wvr. Nadat de raad de inlichtingen van de voorzitter heeft gehoord, kan de raad besluiten om zijn standpunt over de gang van zaken in het RBT ter kennisgeving te brengen aan de minister. Indien de minister tot het oordeel komt dat de voorzitter bij de uitoefening van zijn gezagsrol als voorzitter van het RBT zodanige fouten heeft gemaakt die niet zonder gevolg kunnen blijven kan de minister hem als korpsbeheerder ontslaan. Dit laatste is de enige manier om de voorzitter van het RBT c.q. de voorzitter van het veiligheidsbestuur uit zijn functie te ontheffen (zie figuur 1).

Dossier Wet veiligheidsregio's

Meer informatie over de Wet veiligheidsregio's is te vinden in het dossier Wet veiligheidsregio's op www.infopuntveiligheid.nl

Colofon

Uitgave van Infopunt Veiligheid, november 2011

Tekst: Frank Cools, trainer-adviseur Academie voor Crisisbeheersing

Beeld: Rob Jastrzebski, Jorn van Engelen en NIFV

Infopunt Veiligheid

Infopunt Veiligheid, onderdeel van het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid (NIFV), is hét centrale vraag- en informatie-loket op het gebied van fysieke veiligheid. Beroepsbeoefenaars kunnen hier hun vragen voorleggen aan vakspecialisten. Dat kan telefonisch, per e-mail of via een webformulier. De toegang tot de informatieservice en informatiebemiddeling is laagdrempelig en kosteloos.

Actuele dossiers

Infopunt Veiligheid biedt ook inzage in een online kennisbank met dossiers die actueel worden gehouden door een redactie-team van kennismakelaars en deskundigen uit de praktijk. U hebt 24 uur per dag toegang tot enkele duizenden kennisdocumenten verdeeld over meerdere kennisgebieden. Een belangrijke kennisbron voor veiligheidsregio's, hulpverleningsdiensten, landelijke, provinciale en gemeentelijke overheden en organisaties in de vitale sectoren.

Kennispartners

Om meer doelgroepen van dienst te kunnen zijn en de kennis verder te verbreden, werkt Infopunt Veiligheid samen met kennispartners zoals: het Centrum Industriële Veiligheid (CIV), GHOR Nederland, de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR) en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV).

Het informatiepunt wordt ondersteund door een gebruiksvriendelijke, interactieve website: www.infopuntveiligheid.nl

Als veiligheid ook úw punt is!

Infopunt Veiligheid
Kemperbergerweg 783
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
T 0900 235 112 112 (lokaal tarief)
F 026 351 50 51
E infopuntveiligheid@nifv.nl

www.infopuntveiligheid.nl

Infopunt Veiligheid NIFV